

2025-09-23

Till Mark- och Miljödomstolen, Vänersborg

Överklagande av beslut dnr 52355-2024 daterat 2025-09-04 om Tillstånd till Ellös avloppsreningsverk

Miljöprövningsdelegationen (MPD) hos Länsstyrelsen i Västra Götaland har fattat rubricerade beslut vilket vi härmed överklagar. Vi anser att en förlängning av avloppsledningen skall göras till en punkt i området kring Fredagsholmen, enligt de alternativ som tidigare utretts.

Naturskyddsföreningen på Orust har följt tillståndsprocessen sedan den påbörjades och har lämnat synpunkter i flera tidigare skeden. Våra invändningar har enbart rört utsläppspunkten för avloppsvattnet och då de yttranden vi lämnat in tidigare inte är väldigt omfattande väljer vi att inledningsvis repetera dessa.

I mars 2020 kritiserade vi dåvarande förslag att dagens utsläppspunkt inte skulle flyttas. Vi skrev då bl.a. följande:

Den mest kritiska punkten bedömer vi dock vara det föreslagna läget av utsläppet av det renade vattnet, som föreslås bli kvar på dagens plats, ca 200 m ut i Ellösefjorden. I Samrådshandlingen refereras endast en sedimentundersökning som gjorts i Ellösefjorden. Vi menar att med enbart denna som grund dra slutsatser om avloppsvattnets hittillsvarande påverkan är alltför förenklat. Det aktuella området är utsatt för en stark vattenström, som förvisso sprider det som släpps ut, men som regelbundet byter riktning och tidvis går utåt och tidvis inåt genom Malö strömmar. Detta innebär att vid inåtgående ström så åker redan nu de kvarvarande föroreningarna in i de inre fjordsystemen och ytterligare försämrar de dåliga syrehalterna i bottenvattnet där. Dessa fjordsystem är ett riksintresse, Nordströmmarna dessutom ett Natura 2000-område, som Sverige åtagit sig att skydda. Närsalter och syreförbrukande ämnen är inte heller den enda miljöaspekten med kommunalt avloppsvatten. Det finns andra ämnen som passerar reningsverk som läkemedelsrester, hormonstörande ämnen m.m.

Det är ju således inte för inte som frågan om att förlägga utsläppspunkten längre ut i havet tas upp i Samrådsunderlaget. Vår uppfattning är att det är ett risktagande med Ellös fjordens och de närliggande vattenområdenas framtida biologiska status att bibehålla nuvarande utsläppspunkt, av de skäl som vi ovan framför. Att dra ledningen längre ut i mer fria vattenmassor är den mest hållbara lösningen och utan den slutklämmen känns hela projektet som något av en halvmesyr.

Därefter lät Orust kommun genomföra spridningsberäkningar och drog av den slutsatsen att: *"Ellös ARV har ingen påverkan på möjligheten att uppnå kvalitetsfaktorn näringsämnen eller kvalitetsfaktorn syrgasförhållanden varken för nuvarande utsläpp, eller för framtida ansökta villkor."* Man skrev också att *"resultaten bedöms vara mycket säkra"*. Inte desto mindre säger man samtidigt att *"Strömmar och spridning av vattenlösliga ämnen är komplicerade att beräkna och beror på flera faktorer som varierar med tiden, såsom vattenståndsvariationer."*

Spridningsberäkningarna har emellertid kritiserats av Anders Stigebrandt, som har haft allvarliga invändningar i en egen ingiven skrivelse. I den nu inlämnade tillståndsansökningen bemöts Stigebrandts expertutlåtande av kommunens konsult som försvarar sina beräkningar.

Vi saknar förvisso kompetens att bedöma hur träffsäkra, alternativt osäkra, som spridningsberäkningar i vatten kan vara, men iakttagelsen att det leder till olika resultat och debatt mellan olika experter inom området, gör att försiktighetsprincipen borde gälla när man bestämmer sig för utsläppets placering.

Vi repeterar den uppfattning vi hade redan i samrådet, att med tanke på den satsning som planeras, med långa avloppsledningar tvärs över ön och tillhörande pumpkostnader, är det lite märkligt att inte använda det bästa alternativet även i slutändan av processen, dvs lägga utsläppet längre ut, där det även enligt konsultrapporten får en bättre spridning än i det nu rekommenderade.

Dessutom ifrågasätter vi argumentationen som nu framförs i ansökan att en förlängning av avloppsledningen innebär *”stora tekniska problem (om ens möjligt att genomföra), tillkommande negativa miljöeffekter, eventuell påverkan på riksintresse och tillkommande stora kostnader”*

Att kostnaden ökar stämmer ju men övriga argument förefaller betydligt överdrivna, i ljuset av att det samtidigt planeras ledningsdragning till Ellös ARV med obehandlat avloppsvatten över både land och på havsbotten. Att pumpa ut renat avloppsvatten borde därför inte vara ett så oöverstigligt hinder som det närmast framställs i ansökan.

Efter att ovanstående ingavs av oss har nu MPD, trots våra och flera andras invändningar, godtagit att utsläppspunkten kan bibehållas i dagens läge. Vi menar att beslutet i hög grad bygger på sökandens argumentation om det näst intill omöjliga att förlägga utloppsledningen på en punkt längre ut. Ett läge där man i och för sig tillstår ger en bättre spridning än nuvarande plats. Förutom den fördyring som ett annat läge medför, anføres stora tekniska svårigheter. Vi får en känsla av att sökanden har ansträngt sig att hitta det mesta av problem med att lägga en förlängd ledning i stället för att hitta en genomförbar lösning.

Länsstyrelsens tillsynsenhet uttalar i sin inlägga följande, enligt vår uppfattning, svårförståeliga påstående: *”De fysiska ingreppen som skulle behövas för att möjliggöra utläggningen av ledningen riskerar även att påverka möjligheterna att nå miljö kvalitetsnormerna med avseende på de hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna på ett negativt sätt.”* Uttalandet blir inte mindre obegripligt för att MPD återanvänder detta argument i motiveringen till sitt beslut.

En annan något förvånande slutsats i MPDs motivering till beslutet är den rörande tillförlitligheten av olika spridningsmodeller. Man konstaterar att alla modeller har brister, så alltså även den av sökanden åberopade, men inte i den grad att det borde påverka tillåtligheten av nuvarande utsläppspunkt. Vilken kunskap baserar man en sådan slutsats på?

Vi menar således att Mark- och Miljödömsstolen behöver skärskåda de argument som sökanden har anfört emot en annan förläggning av utsläppspunkten, för att se om de är rimliga och motiverbara i jämförelse med den miljönytta som en ny utsläppspunkt skulle medföra.

För Naturskyddsföreningen på Orust.

Jonny Andersson, Lilldal 425, 472 96 Varekil, Telefon 070 577 5731, jonny.eb.andersson@telia.com